

Wilhelm Reich – Άκου, Ανθρωπάκο!

Το «Άκου, Ανθρωπάκο!» είναι ένα ανθρωπιστικό κι όχι επιστημονικό βιβλίο. Γράφτηκε το καλοκαίρι του 1946 για τα Αρχεία του Ινστιτούτου Οργάνης, **χωρίς πρόθεση για δημοσίευση**. Ήταν το αποτέλεσμα εσωτερικών καταιγίδων και συγκρούσεων ενός φυσικού επιστήμονα και γιατρού, που για δεκαετίες ολόκληρες παρατηρούσε, πρώτα απλοϊκά, μετά με έκπληξη και τελικά με τρόμο, πως ο Ανθρωπάκος **μεταχειρίζεται τον εαυτό του**. Πως υποφέρει και επαναστατεί, πως δοξάζει τους εχθρούς του και δολοφονεί τους φίλους του. Πως, όποτε ανεβαίνει στην εξουσία σαν «αντιπρόσωπος του λαού», κάνει κατάχρηση της δύναμης του, βασανίζοντας πιο απάνθρωπα τους άλλους, απ' ό,τι ο ίδιος υπέφερε προηγούμενα, στα χέρια των σαδιστών της ανώτερης τάξης.

Η «ομιλία» αυτή στον Ανθρωπάκο αποτελεί την ήσυχη απάντηση στη λασπολογία και στη δυσφήμιση.

Ο Ράιχ θεώρησε απαραίτητο, ο «κοινός άνθρωπος» να μάθει πως να αναγνωρίζει την πραγματικότητα, που μόνη της μπορεί να εξουδετερώσει την καταστροφική του δίψα για εξουσία. Χρειάζεται να του πουν ξεκάθαρα τι **ευθύνη** κουβαλά ο ίδιος, όταν δουλεύει, κάνει έρωτα, μισεί ή απλά κουβεντιάζει. Να μάθει με ποιο τρόπο μετατρέπεται σε φασίστα κόκκινης ή μαύρης απόχρωσης. Όποιος μάχεται για την προάσπιση της ζωής και την προστασία των παιδιών μας, πρέπει να εναντιωθεί στον κόκκινο και μαύρο φασισμό. Όχι επειδή ο φασίστας κινείται από μια δολοφονική ιδεολογία, αλλά επειδή μετατρέπει τα ξύπνια και υγιή παιδιά σε ανάπηρους, ρομπότ και ψυχικά ηλίθιους. Επειδή σύμφωνα μ' αυτόν το κράτος υπερτερεί της δικαιοσύνης, το ψέμα υπερτερεί της αλήθειας, ο πόλεμος υπερτερεί της ζωής. Επειδή τα παιδιά και η διατήρηση της ζωντάνιας στα παιδιά παραμένει η μόνη μας ελπίδα.

=====

=====

=====

Σε ονομάζουν «Ανθρωπάκο», «Κοινό Άνθρωπο». Λένε ότι μια νέα εποχή άρχισε, η εποχή του «Κοινού Ανθρώπου». Δεν το λες εσύ αυτό, Ανθρωπάκο. Το λεν αυτοί, οι αντιπρόεδροι των μεγάλων εθνών, οι εκλεγμένοι ηγέτες της εργατιάς, οι μετανιωμένοι απόγονοι των μπουρζουάδων, οι πολιτικοί και οι φιλόσοφοι. Σου δίνουν το μέλλον μα δε ρωτάνε για το παρελθόν σου. Οι δάσκαλοί σου, οι αφέντες σου, ποτέ δε σου λένε ποιος είσαι και πως σκέφτεσαι. Είσαι ελεύθερος μόνο με μια έννοια: ελεύθερος από μόρφωση για το πώς θα ρυθμίζεις μόνος σου τη ζωή σου, ελεύθερος από αυτοκριτική.

Αφήνεις τους ανθρώπους της εξουσίας να αναλάβουν δύναμη «για το καλό του Ανθρωπάκου». Μα εσύ ο ίδιος μένεις σιωπηλός. Δίνεις στους ανθρώπους της εξουσίας ή σ' ανθρώπους με κακόβουλες προθέσεις, τη δύναμη να σε αντιπροσωπεύουν. Και πολύ αργά ανακαλύπτεις ότι πάντα είσαι το κορόιδο. Αυτοί, σου λένε, ότι εσύ, η ζωή σου, η οικογένειά σου και τα παιδιά σου δεν αξίζετε τίποτα, ότι είσαι ηλίθιος και δουλοπρεπής και ότι μπορούν να σε κάνουν ό,τι θέλουν. Δεν σου υπόσχονται προσωπική ελευθερία, αλλά εθνική ελευθερία. Δε σου διδάσκουν αυτοπεποίθηση, αλλά σεβασμό προς την πολιτεία, δεν επαγγέλλονται προσωπικό μεγαλείο, αλλά εθνικό μεγαλείο. Ξέρουν τις χειρότερες αδυναμίες σου τόσο καλά που μόνον εσύ επιτρέπεται να τις ξέρεις. Σε θυσίασαν σ' ένα σύμβολο κι εσύ τους παίρνεις στους ώμους σου και τους οδηγείς στη δόξα. Σου το 'παν με πάρα πολλούς τρόπους: «Είσαι κατώτερο ον χωρίς καμιά υπευθυνότητα και πάντα θα είσαι έτσι». Κι εσύ τους ονομάζεις «Σωτήρες», Νέους απελευθερωτές» και κραυγάζεις «Ζήτω». Όσο πιο λίγα καταλαβαίνεις, τόσο πιο πρόθυμος είσαι να αποδόσεις σεβασμό. Είσαι ελεύθερος να γίνεσαι σκλάβος του καθένα. Σου λέω λοιπόν ότι **μόνο εσύ ο ίδιος μπορείς να γίνεις ο απελευθερωτής του εαυτού σου**.

Δεν είμαι ούτε Κόκκινος, ούτε Μαύρος, ούτε Λευκός, ούτε Κίτρινος. Δεν είμαι ούτε Χριστιανός, ούτε Μωαμεθανός, ούτε Μορμόνος, ούτε Πολυγαμικός, ούτε Ομοφυλόφιλος, ούτε Αναρχικός. Αγκαλιάζω τη σύζυγό μου επειδή την αγαπώ και την επιθυμώ, και όχι επειδή συμβαίνει να έχω πιστοποιητικό γάμου ή επειδή είμαι σεξουαλικά πεινασμένος. Δεν δέρνω τα παιδιά, δεν ψαρεύω και δεν κυνηγάω ελάφια και λαγούς. Είμαι όμως καλός σκοπευτής και μ' αρέσει να χτυπάω

κέντρο. Δεν παίζω μπριτζ και δε δίνω πάρτυ για να διαδώσω τις θεωρίες μου. Αν αυτές είναι σωστές τότε θα διαδοθούν μόνες τους. Δεν υποβάλλω την εργασία μου σε κανένα υπάλληλο του υπουργείου, εκτός κι αν εκείνος την κατέχει καλύτερα από 'μένα. Και καθορίζω εγώ ποιος κατέχει την ουσία και τις επιπλοκές της ανακάλυψής μου.

Τηρώ αυστηρά όλους τους νόμους που είναι λογικοί, μα καταπολεμώ εκείνους που είναι άχρηστοι ή παράλογοι. Θέλω τα παιδιά και οι έφηβοι να γεύονται την ευτυχία του σωματικού έρωτα και να την απολαμβάνουν χωρίς κίνδυνο. Δεν πιστεύω ότι για να γίνει κάποιος θρήσκος, με την καλή και γνήσια έννοια της λέξης, πρέπει να καταστρέψει την ερωτική του ζωή και να γίνει ζαρωμένος στην ψυχή και στο σώμα σαν μούμια. Ξέρω ότι αυτό που ονομάζεις «θεό» υπάρχει, αλλά όχι όπως τον φαντάζεσαι. Υπάρχει σα βασική κοσμική ενέργεια στο σύμπαν, σαν αγάπη στο σώμα σου, σαν τιμιότητα και σαν αίσθηση της φύσης μέσα σου και γύρω σου.

Δεν έχεις αισθητήριο όργανο για να ξεχωρίζεις τον πραγματικό μεγάλο άνθρωπο. Ο τρόπος ζωής του, ο πόνος του, η επιθυμία του, ο θυμός του, η πάλη του για σένα, σου είναι άγνωστα. Δεν μπορείς να καταλάβεις ότι υπάρχουν άντρες και γυναίκες που δεν μπορούν να σε καταπιέσουν και να σε εκμεταλλευτούν, και που θέλουν να είσαι ελεύθερος, ειλικρινής και τίμιος. Δεν αγαπάς αυτούς τους ανθρώπους γιατί είναι ξένοι προς την ύπαρξή σου. Είναι απλοί και ακέραιοι. Γι αυτούς η αλήθεια είναι ότι είναι για σένα η πονηριά. Κοιτάζουν τον εσωτερικό σου κόσμο, όχι με χλευασμό, αλλά με πόνο για τη μοίρα του ανθρώπου. Φοβάσαι τον μεγάλο άνθρωπο, τη γνώμη του, και την αγάπη του για τη ζωή. Ο μεγάλος άνθρωπος σ' αγαπάει απλά, όπως αγαπάει κάθε ζώο σαν ζωντανό πλάσμα. Δεν θέλει να σε βλέπει να υποφέρεις όπως υπέφερες ολόκληρες χιλιετηρίδες. Δεν θέλει να σε βλέπει υποζύγιο, γιατί αυτός αγαπάει τη ζωή και τη θέλει ελεύθερη από πόνο και εξευτελισμό.

Τον μετράς με το δικό σου μέτρο, της μικροπρέπειας, και βρίσκεις ότι δεν ανταποκρίνεται στις δικές σου προδιαγραφές ομαλότητας. Δεν μπορείς να δεις, Ανθρωπάκο, ότι εσύ είσαι που διώχνεις αυτόν, που είναι γεμάτος από αγάπη για σένα και προθυμία να σε βοηθήσει, μακριά από την κοινωνική ζωή, κάνοντάς την ανυπόφορη και στα σαλόνια και στις ταβέρνες.

Είναι στη φύση του μεγάλου ανθρώπου, όχι μόνο να μην ξεχνάει και να μη ζητάει εκδίκηση, αλλά πέρα απ' αυτό, να προσπαθεί να καταλάβει **γιατί συμπεριφέρεσαι τόσο αξιοκαταφρόνητα**. Ο μεγάλος άνθρωπος θέλει να ξέρει τι σε κινεί να κάνεις πράγματα σαν κι αυτά: να εξευτελίζεις τον άνθρωπο που παντρεύτηκες επειδή σ' απογοήτευσε, να βασανίζεις το παιδί σου επειδή απέτυχε να ευχαριστήσει τον κακεντρεχή γείτονα, να προδίνεις τους φίλους σου, να περιφρονείς τον ευγενικό άνθρωπο και να τον εκμεταλλεύεσαι. Προσπαθεί να καταλάβει τι σε κάνει να παίρνεις όταν σου προσφέρουν και να δίνεις όταν σου το απαιτούν, αλλά ποτέ να μη δίνεις σ' αυτόν που σου πρόσφερε κάτι, να δίνεις ακόμα μια κλωτσιά στο συνάνθρωπό σου, που είναι πεσμένος ή που πρόκειται να πέσει, να λες ψέματα εκεί που χρειάζεται η αλήθεια και να καταδιώκεις πάντα την αλήθεια και ποτέ το ψέμα. Είσαι πάντα με το μέρος των διωκτών, Ανθρωπάκο.

Έχασες την αίσθηση για ό,τι ανώτερο υπάρχει μέσα σου. Το στραγγάλισες και το δολοφονείς κάθε φορά που το συναντάς στους άλλους, στα παιδιά σου, στη γυναίκα σου, στον άντρα σου, στον πατέρα σου και στη μητέρα σου. Είσαι μικρός και **θέλεις να παραμείνεις μικρός**.

Ζητάς την ευτυχία στη ζωή μα η σιγουριά έχει μεγαλύτερη σημασία για σένα, ακόμη κι αν σου κοστίζει ένα χέρι ή τη ζωή σου. Κι επειδή ποτέ δεν έμαθες να δημιουργείς ευτυχία, να την απολαμβάνεις και να την προστατεύεις, δεν μπορείς να καταλάβεις τη γενναιότητα του ειλικρινούς ατόμου.

Ξέρεις μόνο να σερβίρεις και μόνο να παίρνεις, δεν μπορείς να δημιουργήσεις, δεν μπορείς να προσφέρεις, γιατί το βασικό χαρακτηριστικό σου είναι να μένεις αμέτοχος και να φθονείς. Γιατί σε πιάνει πανικός όταν **το αρχέγονο αίσθημα της αγάπης και της προσφοράς** αρχίζει ν' αναδύεται μέσα σου. Αισθάνεσαι την ανάγκη να παραφουσκώσεις τον εαυτό σου με λεφτά, με φαγητό, με ευτυχία, γιατί νιώθεις άδειος, πεινασμένος, δυστυχής, ούτε κάτοχος της γνώσης, ούτε και με την

επιθυμία να αποκτήσεις γνώση. Αποφεύγεις την αλήθεια γιατί μπορεί να απελευθερώσει το συναίσθημα της αγάπης μέσα σου. Θέλεις μόνο να είσαι καταναλωτής και πατριώτης.

Υποστηρίζεις την ανεξιθρησκία. Θέλεις να είσαι ελεύθερος να λατρεύεις το θεό σου. Όμως θέλεις κάτι περισσότερο, θέλεις η θρησκεία σου να είναι η μοναδική. Η ανεξιθρησκία εφαρμόζεται μόνο για τη δική σου θρησκεία και όχι για τις άλλες. Γίνεσαι θηρίο όταν κάποιος, αντί να λατρεύει έναν προσωπικό θεό, λατρεύει τη φύση και προσπαθεί να την καταλάβει. Θέλεις οι σύζυγοι να κάνουν μήνυση ο ένας στον άλλον, να κατηγορεί ο ένας τον άλλο για ανηθικότητα ή βαναυσότητα, όταν δεν μπορούν πια να συμβιώσουν. Δεν αναγνωρίζεις το διαζύγιο με βάση την αμοιβαία συμφωνία. Γιατί φοβάσαι τον ίδιο σου τον ερωτισμό. Θέλεις την αλήθεια σ' ένα καθρέφτη, όπου δεν μπορείς να την αγγίξεις. Ο σωβινισμός σου πηγάζει από την σωματική σου ακαμψία και την ψυχική σου δυσκοιλιότητα.

Η αγάπη, η δουλειά και η γνώση δεν έχουν πατρίδα, δεν ξέρουν τελωνιακούς σταθμούς και δε φοράνε στρατιωτικές στολές. Είναι διεθνείς και αγκαλιάζουν όλη την ανθρωπότητα. Εσύ όμως θέλεις να είσαι ένας μικρός πατριώτης, επειδή φοβάσαι τη γνήσια αγάπη, φοβάσαι ν' αναλάβεις ευθύνη για τη δουλειά σου, φοβάσαι τη γνώση. Γι αυτό το λόγο, μπορείς μόνο να εκμεταλλεύεσαι την αγάπη, τη δουλειά και τη γνώση των άλλων. Γι αυτό το λόγο γίνεσαι πράσινος από φθόνο, όταν βλέπεις ευτυχισμένους ανθρώπους.

Έχτισες το σπίτι σου στην άμμο, επειδή δεν μπορείς να νιώσεις τη ζωή μέσα σου, επειδή σκοτώνεις τον έρωτα στο παιδί σου πριν ακόμα γεννηθεί. Επειδή δεν ανέχεσαι τη ζωντάνια, τις ελεύθερες φυσικές κινήσεις. Γι αυτό φοβάσαι και ρωτάς: «Τι θα πει γι αυτό ο κύριος Δείνα ή ο Δικαστής Τάδε;»

Οι σκέψεις σου είναι σκέψεις δειλού, επειδή οι αληθινές σκέψεις συνοδεύονται από σωματικά ερεθίσματα κι εσύ φοβάσαι το σώμα σου. Πολλοί άνθρωποι σου είπαν: «Άκου την εσωτερική σου φωνή, ακολούθησε τα πραγματικά αισθήματά σου, καλλιέργησε την αγάπη». Μα εσύ ήσουν κουφός στις συμβουλές τους, γιατί έχασες την ικανότητα ν' ακούς τέτοιες λέξεις.

Εσύ μόνο παίρνεις, ποτέ δε δίνεις. Γι αυτό σου είναι αδιανόητο ότι κάποιος μπορεί να βρίσκει την ευτυχία στη ζωή δίνοντας, όπως σου είναι αδιανόητο ότι μπορεί κάποιος να βρεθεί μ' ένα άτομο του άλλου φύλου χωρίς να θελήσει να «κάνει έρωτα» αμέσως.

Θα σ' εκτιμούσα αν, τουλάχιστον, έκλεβες έξυπνα την ευτυχία σου. Εσύ όμως είσαι ένας ασημαντος, δειλός κλεφτάκος. Μαζεύεσαι γύρω απ' αυτόν που προσφέρει εθελοντικά, το χαρούμενο δωρητή, και του τα παίρνεις όλα. Για να διατηρήσεις την «αξιοπρέπεια» σου μετά τη διάπραξη της κλοπής, ατιμάζεις τον ευεργέτη σου, ονομάζοντάς τον τσαρλατάνο ή αποπλανητή ανηλίκων.

«Ακούστε όλοι όσοι ενδιαφέρεστε για τα χρηστά ήθη. Στη γωνία ζει μια μητέρα με την κόρη της. Η κόρη δέχεται το φίλο της το βράδυ. Πηγαίνετε τη μητέρα στο δικαστήριο για διατήρηση πορνείου. Αστυνομία! Απαιτούμε προστασία των χρηστών ηθών μας!»

Κι αυτή η μητέρα καταδικάζεται, γιατί εσύ, Ανθρωπάκο, χώνεις τη μύτη σου στα κρεβάτια των άλλων. Έδειξες ξεκάθαρα ποιος είσαι. Ξέρουμε τα κίνητρά σου για «ηθική, νόμο και τάξη». Δεν προσπαθείς να τσιμπήσεις τον πισινό κάθε σερβιτόρας, ηθικό Ανθρωπάκο; Ναι, θέλουμε οι γιοί μας και οι κόρες μας να απολαμβάνουν ανοιχτά την ευτυχία του έρωτα και όχι να αγκαλιάζονται κρυφά στα σκοτεινά δρομάκια και στις πίσω σκάλες. Ναι, τρέφουμε εκτίμηση για τους θαρραλέους και σοβαρούς πατέρες και μητέρες, που νιώθουν και προστατεύουν τον έρωτα των εφήβων αγοριών και κοριτσιών τους. Οι γονείς αυτοί είναι ο σπόρος της γενιάς του μέλλοντος, της γενιάς που θα 'χει σώματα και αισθήσεις γεμάτα υγεία, χωρίς ίχνος της αισχρής φαντασίας σου. Ανίκανε Ανθρωπάκο του εικοστού αιώνα.

Μέσα στους αιώνες θα χάσεις το δρόμο σου, μέχρι εσύ και οι όμοιοί σου να βρείτε το μαζικό θάνατο της καθολικής κοινωνικής αθλιότητας. Μέχρι που η αθλιότητα της ύπαρξής σου να ανάψει μέσα σου την πρώτη, θαμπή φλόγα της αυτογνωσίας. Τότε, αργά και ψαχουλεντά, θα μάθεις να ψάχνεις για το φίλο σου, τον άνθρωπο της αγάπης, της εργασίας και της γνώσης, θα μάθεις να τον καταλαβαίνεις και να τον εκτιμάς.

Τότε θ' αρχίσεις να καταλαβαίνεις πως η βιβλιοθήκη είναι πιο σημαντική για τη ζωή σου, απ' τον πυγμαχικό αγώνα. Πως ένας περίπατος στοχασμού στο δάσος, είναι καλύτερη από μια παρέλαση, η θεραπεία καλύτερη απ' τη δολοφονία, η υγιής αυτοπεποίθηση καλύτερη απ' την εθνική συνείδηση, η κοσμιότητα καλύτερη απ' τα πατριωτικά και άλλου είδους ξεφωνητά.

Σε μάθαμε τι αξίζεις, Ανθρωπάκο. Ξέρουμε τι υπάρχει κάτω από τη μάσκα της δυστυχίας και της αθλιότητας που φοράς. Θέλουμε να χτίσεις το μέλλον με την εργασία και τα επιτεύγματά σου. Δε θέλουμε ν' αντικαθιστάς έναν τύραννο με κάποιον άλλο χειρότερο. Αρχίζουμε ν' απαιτούμε από 'σένα, όλο και πιο επίμονα, να υπακούσεις στους νόμους της ζωής, όπως ακριβώς απαιτείς και 'συ απ' τους άλλους. Να βελτιωθείς στα σημεία που επικρίνεις τους άλλους. Καταλαβαίνουμε όλο και καλύτερα την προδιάθεσή σου για κουτσομπολιό, τη λαιμαργία σου, την τάση σου να ελευθερώνεσαι απ' την ευθύνη, με λίγα λόγια την αρρώστια σου που βρωμίζει τον όμορφο τούτο κόσμο. Ξέρω ότι δε σ' αρέσει να τα' ακούς αυτά, ότι προτιμάς να φωνάζεις «Ζήτω!», φορέα εσύ του μέλλοντος του προλεταριάτου ή του τέταρτου Ράιχ. Πιστεύω όμως ότι αυτή τη φορά δε θα 'χεις την επιτυχία που είχες στο παρελθόν να λερώνεις τον κόσμο. Βρήκαμε το κλειδί στο μυστικό, που κρατούσες για χιλιάδες χρόνια. Είσαι κτηνώδης κάτω από τη μάσκα της κοινωνικότητας και της φιλίας, Ανθρωπάκο. Ούτε μισή μέρα δε μπορείς να περάσεις μαζί μου χωρίς να προδωθείς.

Ναι, Ανθρωπάκο, έχεις βάθος μέσα σου μόνο που δεν το ξέρεις. Φοβάσαι θανάσιμα το βάθος της ψυχής σου, γι αυτό δεν το αισθάνεσαι και δεν το βλέπεις. Γι αυτό σε πιάνει ίλιγγος όταν κοιτάζεις κάτω και τρικλίζεις σα να 'σαι στο χείλος της αβύσσου. Φοβάσαι πως θα πέσεις και θα χάσεις την «ατομικότητά» σου, αν αφήσεις τον εαυτό σου ελεύθερο. Με την καλύτερη διάθεση να γνωρίσεις τον εαυτό σου φτάνεις πάντα στα ίδια συμπεράσματα: μικρός, απάνθρωπος, ζηλιάρης, λαιμαργός, ύπουλος.

Το πρώτο πράγμα που δεν πρόκειται να κάνεις πια είναι να αισθάνεσαι τον εαυτό σου σαν Ανθρωπάκο, που δεν έχει δική του γνώμη. Έχεις γνώμη και στο μέλλον θα το θεωρείς ντροπή να μην το ξέρεις, να μην την εκφράζεις και να μην την υποστηρίζεις.

Αυτό που ονομάζεις «κοινή γνώμη», Ανθρωπάκο, είναι το σύνολο όλων των γνώμων, όλων των μικρών αντρών και γυναικών. Κάθε μικρός άνθρωπος έχει μια σωστή γνώμη και μια λαθεμένη γνώμη. Τις λαθεμένες γνώμες τις έχουν γιατί φοβούνται τις λαθεμένες γνώμες των άλλων μικρών ανθρώπων. Γι αυτό και οι σωστές γνώμες δε διατυπώνονται. Δε θα νομίζεις πια ότι «δεν αξίζεις τίποτα». Θα γνωρίζεις και θα υποστηρίζεις το γεγονός ότι είσαι ο φορέας της ανθρώπινης κοινωνίας. Μη φεύγεις. Μη φοβάσαι τόσο. Δεν είναι και τόσο τρομερό να είσαι ο φορέας και η βάση της ανθρώπινης κοινωνίας.

Δε χρειάζεται να κάνεις τίποτα καινούριο ή ξεχωριστό. Θα συνεχίσεις να κάνεις αυτό που κάνεις τώρα. Να οργώνεις τα χωράφια σου, να καρφώνεις με το σφυρί σου, να ξετάζεις τους ασθενείς σου, να πηγαίνεις τα παιδιά σου στο σχολείο ή στο πάρκο, να γράφεις άρθρα για τα γεγονότα της ημέρας, να διεισδύεις ακόμα βαθύτερα στα μυστικά της φύσης. Όλα αυτά τα κάνεις ήδη, μα νομίζεις πως είναι ασήμαντα, και σημαντικά είναι μόνο ό,τι κάνει ο Στρατάρχης Παρασημοφορίδης ή ο Πρίγκιπας Καμαρωτός ή ο Ιππότης με την αστραφτερή πανοπλία.

Σε τραβάνε στον πόλεμο και καταστρέφουν το χωράφι σου και το εργοστάσιό σου, γιατί όταν το κάνουν, εσύ βροντοφωνάζεις, Ζήτω. Ο Πρίγκιπας Καμαρωτός ή ο Ιππότης με την αστραφτερή πανοπλία, δε θα είχε στρατιώτες και όπλα αν εσύ γνώριζες και υπεράσπιζες τη γνώση σου αυτή, πως το χωράφι πρέπει να παράγει σιτάρι, και το εργοστάσιο έπιπλα ή παπούτσια και όχι όπλα, πως τα χωράφια και τα εργοστάσια δεν έγιναν για να καταστρέφονται. Αυτά δεν τα ξέρει ο Στρατάρχης Παρασημοφορίδης ή ο Πρίγκιπας Καμαρωτός, γιατί κανένας τους δε δούλεψε σε χωράφι, σε εργοστάσιο ή εργαστήριο. Νομίζουν ότι δουλεύεις μόνο για την τιμή της πατρίδας των Γερμανών ή των προλετάρων και όχι για να ταΐσεις και να ντύσεις τα παιδιά σου.

Εξαρτάται αποκλειστικά από 'σένα, Ανθρωπάκο, να θα σε πάρουν ή όχι στον πόλεμο. Ας ήξερες μόνο ότι δουλεύεις για τη ζωή και όχι για το θάνατο. Ας ήξερες μόνο ότι όλα τα ανθρωπάκια στη γη είναι ακριβώς σαν εσένα, και στα καλά και στα άσχημα χαρακτηριστικά τους.

Αργά ή γρήγορα - όλα εξαρτώνται από 'σένα – δε θα φωνάζεις πια Ζήτω, δε θα καλλιεργείς το χωράφι σου για να καταστρέφεται η σοδιά, ούτε θα δουλεύεις στο εργαστήριο, για να γίνεται αυτό στόχος των πυροβόλων. Αργά ή γρήγορα δε θα είσαι πια πρόθυμος να δουλεύεις για το θάνατο, μα μόνο για τη ζωή.

Η ζωή σου θα γίνει ωραία και ασφαλής όταν η ζωντάνια σημαίνει για σένα περισσότερα απ' το χρήμα. Η ελευθερία σου περισσότερα από τη γραμμή του κόμματος ή την κοινή γνώμη. Όταν οι σκέψεις σου είναι σε αρμονία, και όχι σε διάσταση, με τα αισθήματά σου. Όταν θα κάνεις πρότυπο της ζωής σου τις σκέψεις των μεγάλων ανθρώπων, κι όχι τα εγκλήματα των μεγάλων πολεμιστών. Όταν θα έχεις μεγαλύτερη εκτίμηση για τον έρωτα μεταξύ άντρα και γυναίκας, παρά για την άδεια γάμου. Όταν θα αναγνωρίζεις τα σφάλματά σου έγκαιρα, κι όχι πολύ αργά όπως σήμερα. Όταν θ' ανυψώνεσαι πνευματικά ακούγοντας την αλήθεια, και θα νιώθεις τρόμο για τις τυπικότητες. Όταν θα έρχεσαι σε απ' ευθείας επαφή με τους συναδέλφους σου από άλλες χώρες, και όχι με τη βοήθεια διπλωματών. Όταν η ερωτική ευτυχία της έφηβης κόρης σου θα σε γεμίζει με ευχαρίστηση, κι όχι με λύσσα. Όταν θα κουνάς μόνο το κεφάλι σου, σε περιπτώσεις που άλλοτε τιμωρούσαν τα μικρά παιδιά επειδή άγγιζαν τα γεννητικά τους όργανα. Όταν τα πρόσωπα των ανθρώπων στο δρόμο εκφράζουν ελευθερία, ζωντάνια και ευχαρίστηση, κι όχι πια λύπη και αθλιότητα. Όταν οι άνθρωποι δε θα περπατούν πια με συσπασμένη κι άκαμπτη μέση, και νεκρωμένα σεξουαλικά όργανα.

Έφτασα στο τέλος της κουβέντας μου με 'σένα, Ανθρωπάκο. Υπήρχαν πολλά ακόμα να σου πω. Μα αν διάβασες ετούτα τα λόγια προσεκτικά και τίμια, θ' αναγνωρίσεις τον εαυτό σου σαν Ανθρωπάκο και σ' άλλες περιπτώσεις που δε σου ανέφερα. Γιατί πάντα η ίδια χαρακτηριστική ιδιότητα υπάρχει στις μικρές πράξεις και σκέψεις σου.